

חנוכה / מקץ

גיליון 124 התשע"ה

שבת שלום
ומבורך

ובשורות טובות!

עזרי מעם ה' עושה שנים וארץ בשם ה' נעשה ונצליח

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מוה"ס "כרם יוסף"

ראש ישיבת הנותנידים "אור התורה" ליומני דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, ר"י "פורת יוסף" הגאון רבי מנשה צדקה שליט"א הגאון רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

מאי חנוכה?, דתנו רבנן!

הכל יודעים שימי החנוכה הם ימים גדולים המסוגלים להצלחה ולעליה בתורה, וכפי ששגור בפי הכל: מאי חנוכה? דתנו רבנן!

העולם מפרש דבר נשגב זה על פי מה שמצינו שכל ימי החנוכה נתקנו לזכר הנס שהיתה במנורה במקדש, וחלא המנורה מסמלת את התורה ומשפיעה אורות התורה, כמו שאמרו (ב"ב כה:): הרוצה שיחכים ידרים, וסימנך מנורה בדרום.

ומצאתי להנצי"ב מואלוז'ין בהעמק דבר (שמות כ"ז כ') שכתב שאור התורה בא בשפע על ידי שני כלי קודש, הארון והמנורה. הארון בא ליעוד הדברות שבכתב, וגם לציווי בקבלה בעל פה, אך עדיין אין בו כח הפלפול והחידוש שיהא אדם יכול לחדש מעצמו דבר הלכה שאינו מקובל. ולזה הכח הנפלא שנקרא תלמוד, ניתן כח המנורה אשר נכלל בו שבע חכמות וכל כוחות הנדרש לפלפול של תורה. וכל זה נכלל בכפתורים ופרחים, עד דאיתא במדרש (ב"ר פרק צ"א) רבי טרפון בשעה שהיה שומע דבר מתוקן היה אומר כפתור ופרח, ושיח רבן של ישראל ללמדנו בא, שמה שתלמיד ותיק מחדש דבר טוב הוא על ידי כח שנרמז בכפתור ופרח של המנורה.

והוסיף הנצי"ב שעל כן בבית שני שרבו ישיבות והעמידו תלמידים הרבה להויית דאביי ורבא שהוא התלמוד, משום כך נתחזק כח המנורה על ידי נס דחנוכה, ומרומז זה גם בתורה. וזה מה שאמרו רבותינו (ברכות נז:). הוראה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה שנא' "ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד".

וחן הן הדברים שימי החנוכה המסמלים את כח התורה ומעלתה, וזה כל מהותם, בודאי שמסוגלים וגדולים ונשגבים הם לעסק התורה.

ובספר חמדת ימים (ח"ב חנוכה אות מ"ו והלאה) כתב: והימים האלה נזכרים ונעשים לתורה ולתעודה יותר משאר הימים, אשר אמרו היוונים לבטל מישראל תורה ומצוות וגברה הערלה וביטלו חדש שבת ומילה, ועצום עשה דברו והפר עצתם וקלקל מחשבותם למען לא יכרת בריתו ותורתו מאיתנו וזכרם לא יסוף מזרענו.

ובפרי מגדים (א"ח ריש סי' תר"ע) כתב, השי"ת מסר זדים ביד מדקדקים במצוות וביד השמחים בפלפול התורה, כמאמר החכם כי מי שלא טעם טעם שמחת התורה, הספיקות לא טעם טעם שמחה מעולם, על כן אנו מחוייבים לעבוד את השי"ת בחנוכה בתורה, תפלה, וגמ"ח בממון ובגוף.

למה נשים לא מהדרות להדליק עם כל בני הבית?

ישוב א' - מצות נר חנוכה להדליקה בפתח ביתו וכל כבודה בת מלך פנימה

מפורסמים דברי רבנו החתם סופר (נמ"י שנת) שאין מהצניעות שנשים ידליקו נרות, שבתחילה כשתיקנו נר איש וביתו תיקנו להדליק על פתח ביתו מבחוץ (שנ"ב 66:), והיו מההדרין יוצאים ומדליקים בעצמם נוסף על הדלקת הבעל הבית, ולא נמצא שום אשה שתהיה מהמהדרין, כי אין כבודם לצאת לחוץ לרשות הרבים לעיתותי ערב ולהדליק בין האנשים, [ויש להוסיף שלדעת הרמב"ם (פס"ד מהל' מק"י ממון הלכה י"ג) ועוד ראשונים צריך לישב ולשמור על הנר חנוכה שלא יזיק, שאם הזיק חייב]. וכיום אף על פי שכולם מדליקים בפנים, מכל מקום מנהג הראשון לא זו ממקומו.

ובספר אמונת עתיך (חנוכה עמ' קל"ט) הוסיף לבאר שאין האשה מפסידה מה שאמרו חז"ל (מג:): שהזהיר בנר חנוכה זוכה לבנים תלמידי חכמים, כי כנגד זה גם אשה הזהיר בצניעותה זוכה לבנים תלמידי חכמים, כמו שאמרו במדרש (מדר' נשא מ' ט') עה"פ (פסלים קכ"ט ג') "אשתך כגפן פוריה" בזמן שהיא נוהגת עצמה דת יהודית שהיא צנועה, זוכה ויוצאין ממנה בנים בעלי משנה בעלי מקרא בעלי מעשים טובים. וכבר ידעת שיהודית מסרה את עצמה על צניעות בנות ישראל שהיתה גזירה שכל בתולה תבעל להגמון תחילה והיא בטלה אותה גזירה. ומטעם זה שעיקר נס חנוכה נעשה על ידי יהודית שמסרה עצמה על הצניעות זוכים בחנוכה ע"י הדלקת הנרות לבנים תלמידי חכמים, נמצא דהכל תלוי בצניעות וקדושת ישראל.

ישוב ב' - כל טעם מהדרין נר לכל אחד משום נס פך השמן ואינו שייך בנשים

הגאון רבי יוסף כהנא ליברמן זצ"ל בספר דרכי זקנים (עמוד י"ז) מותרץ דבגמרא שבת (66:) איתא, מאי חנוכה, ופירש רש"י על איזה נס קבעוה, ומתרגם הגמרא על נס פך השמן. וכן כתב הטור (סי' מע"ב 66:). והרי נשים חייבות בנר חנוכה משום שאף הן היו באותו הנס, ונס שהיו הנשים לא הוי בנס פך השמן, אלא בנס שאף עליהם היתה גזירה וגם נעשה הנס על ידי יהודית שהרגה לאותו הגמון (עין רש"י ששנ"ב, ומוס' מגילה דף ד ע"ב).

מעתה נראה ליישב הקושיא בשני אופנים, האחד שלכן לכתחילה עדיף שתצא האשה בהדלקה של הבעל שבוה כלול גם טעם דנס פך השמן, ולכן לא תדליק בעצמה.

ויותר נראה מדבריו שעיקר מה שתיקנו להדליק נרות הוי משום שבטלה גזירת יוון, ותשועת ה' שניצחו בני חשמונאי את היוונים, והרגה יהודית לאותו הגמון. ומפני נס פך השמן תיקנו להדר בהדלקת הנרות, שיוסיף עוד נרות וכל אחד מבני הבית ידליק, וממילא נשים שייכות רק בטעם הראשון ואינם שייכות בהידור שיהיה כל אחד ואחד מדליק, נמצא שעיקר המצוה יוצאת ידי חובה כבר על ידי בעלה או בני ביתה, ורק אם אין מי שמדליק בביתה צריכה להדליק משום עיקר המצוה.

אלא שלפ"ז יש להקשות שלכא"ו היה צריך להיות שאשה שמדליקה לא תהדר להדליק נרות כמניין הימים, ויש ליישב שכיון שתיקנו זכר לנס בנרות תיקנו שתהיה ההדלקה כמו שהיה במנורה, ויהיה מוסיף והולך בכל יום בנרות.

ישוב ג' - לא היו חייבות למסור נפשם בנס חנוכה כיון דהם כקרקע עולם

בשו"ת עולת שמואל (סימן ק"ס) והובא בקצרה במשנ"ב (סי' מע"ה סק"ט) ביאר שלכתחילה אשה אינה צריכה להדליק בעצמה, דגזירה דחנוכה לא היה להשמיד ולכלות הגוף אלא להעביר הדת, ולאנשים היתה הגזירה כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל, ועל הנשים היתה הגזירה שתבעל לטפסר תחילה, והנה מדין תורה רק אנשים מחוייבין למסור נפשם על קידוש השם אבל נשים פטורות דקרקע עולם הם, ומשום כך בפסח היו אנשים ונשים שווים בנס דקושי השיעבוד היה בשותיהן, וכן בנס פורים דעל כולם היתה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד. אבל נס חנוכה לא היה שוה לאנשים ולנשים, ומשום כך בנר חנוכה אינם בכלל מהדרין, והרי הם רק טפילות לאנשים.

למה לא קבעו חז"ל את ימי חנוכה ומשתה ושמחה כמו בפורים?

יישוב א' - עיקר נס חנוכה לא היה על הגוף שלא היה בו סכנת נפשות

העולם מתרץ שלא תיקנו בחנוכה על ההצלה משתה ושמחה כמו בפורים, כי בפורים היה סכנת נפשות שהמן רצה להשמיד ולהרוג, לכן השמחה שמחת הגוף במשתה ושמחה, משא"כ היוונים לא בקשו להרוג את הגוף הגשמי, אלא הכנעה והעברה על דת, להחטיא ולטמא חז"ל את ישראל שיהיה ככל הגויים, לכן קבעו השמחה בהלל ובהודאה, שעיקר השמחה ברוחניות. וכן תירצו הלבוש והט"ז (סימן מר"ע סק"ג).

יישוב ב' - לפי שנעשה נס חנוכה על ידי כהנים תקנוהו בהלל והודאה שהוא כעולת כהן שכולה לה'

בספר בני יששכר (פסל טז מ"א ד' אות קי"ז) מתרץ שכיון שהנס נעשה על ידי כהנים, וכתב (ויקרא ו', ט"ז) "כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל", לכן תקנוהו בהלל והודאה שהוא כעולה שכולה לה', ואין בזה הנאת הגוף.

יישוב ג' - לא קבעו ימי חנוכה למשתה לפי שמתו בו כמה מישראל במלחמת חשמונאי

הגאון רבי אליעזר אשכנזי זצ"ל בספרו יוסף לקח (מגילת אסתר ח' ט"ז) כתב גבי פורים שבשושן עשו מתחילה בט"ו רק אורה אבל לא משתה, לפי שנגררו אחרי מרדכי שהמתין לראות סוף הנס, שהצדיקים תמיד יראים פן יגרום החטא, ולכן לא עשה משתה עד שראה שלא עמד איש בפניהם, שהיה ירא פן יבצר במלחמה ההיא נפש מישראל, דישראל כולם בני איש אחד לא ראוי לקבוע משתה אם אין השמחה כוללת כולם, ולכן לא נקבעו ימי חנוכה למשתה לפי שמתו בו כמה מישראל במלחמת חשמונאי, כמו גוף האדם שאם יש אבר אחד חולה ימנעהו הרופא מכל גופו לאכול לשובע כרצונו מפני אותו האבר, כך האומה הישראלית כגוף אחד הם.

יישוב ד' - עיקר נס פורים נעשה על ידי שכל עם ישראל צמו שלושה ימים לילה ויום

עלה בדעתי לתרץ ששונה נס פורים שתיקנו בו חכמים משתה ושמחה לפי שמתחילה קודם הנס צמו עם ישראל כולו שלושה ימים לילה ויום כמו שציוותה אסתר (פ"ד פסוק ט"ז), וגם ביטלו והפסידו סעודת ליל פסח כדאיתא במסכת מגילה (טו.) "ויעבור מרדכי" אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית. משא"כ בימי החנוכה לא מצינו כל כך שצמו.

והגם שראיתי להגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל בקובץ מאמרים (מאמר אומץ מנעזי למלך) שכתב שבגזירת אנטיכוס בודאי גם כן התענו והתפללו לה'. על כל פנים נראה שלא התענו כל כך כמו בימי הפורים, וגם לא ביטלו ליל הסדר בשביל תעניתם. לכן בימי הפורים שהרבו להתענות והפסידו ליל הסדר בתעניתם, נתקיים בהם הזרע בדמעה ברינה יקצורו, ותיקנו בו משתה ושמחה, משא"כ בימי החנוכה שעיקר מסירות נפשם לא היה בצום, אלא שחרפו נפשם למלחמה למען קדושת ה', נגד היוונים, לכן לא תיקנו בו משתה ושמחה.

יישוב ה' - שונה נס פורים שנעשה אף על פי שבהמ"ק היה חרב נמצא שגדלה הישועה שבעתיים

בשו"ת שער רחמים (פ"א סימן י' דף ט"ז ע"ב) להגאון רבי רחמים יוסף פראנקו זצ"ל בשם ספר נאות יעקב דנס פורים זכה שתיקנו בו קריאת המגילה וסעודה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים משא"כ בנר חנוכה, מפני כי צרת אנטיכוס היה בזמן בית המקדש, וממילא קרוב לודאי היה שינצחו בני חשמונאי את היוונים, כי זכות בית המקדש תעמוד להם ולכל בני הדור לבטל את גזירות היוונים שרצו להשכיח את תורת ישראל, אבל נס פורים היה בזמן החורבן, שלא היה להם בית המקדש שיעגל בעדם, ובכל זאת השרה הקב"ה שכינתו והצילם, לכן תיקנו בו משתה ושמחה, שהישועה בו גדולה יותר מנס חנוכה שהיה בזמן בהמ"ק.

יישוב ו' - נס הצלת הגוף גדולה שבעתיים

בשו"ת מהר"ם שיק (סימן כ"ז) כתב שכאשר הקב"ה עושה נס כדי להציל את האדם מן החטא, כמו שהיה בימי החנוכה, שהצילנו הקב"ה מגזירות מלכות יוון הרשעה, הרי זה קל יותר ממה שמצילו ממוות, כי נס שמטרתו להציל את האדם מן החטא הקב"ה עושה זאת למען שמו יתברך ולמען תורתו הקדושה, ואם כן אין ניכרת כל כך ההצלה בשבילנו, אבל נס שנעשה להצלת הגופות כמו בפורים, הוא נס גדול בהרבה, כי הוא מראה את חשיבות עמו ישראל גם בגופם, ומטעם זה תיקנו בפורים משתה ושמחה שגם הגוף ישמח, משא"כ בחנוכה.

יישוב ז' - בחנוכה לא כולם הצטערו בגזירה לכן לא תקנו שמחה ומשתה אלא להודות ולהלל שאז ניכר מי שמח על ביטול גזירת השמד

בשו"ת פרי השדה (ח"ד סימן נ"ו) מתרץ שבשעת הגזירה כאשר היוונים גזרו שלא ללמוד תורה ולא לקיים מצוות, היו אנשים שלא הצטערו על כך כלל, ואדרבה נוח היה להם להיפטר באונס מלימוד התורה ומשאר המצוות. [ובספר כמוצא שלל רב (עמוד רע"ג) חזק דבריו ממה שאמרו בסנהדרין (מו.) שמעתי שעושין סייג לתורה, ומעשה באחד שרכב על סוס בשבת בימי יוונים והביאוהו לבית דין וסקלוהו, לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך, וכתב רש"י מפני שהיו פרוצין בעבירות, שהיו רואין לוחצין של ישראל, שהיוונים הם גוזרים עליהם גזירות, והיו מצוות בזויות בעיניהם].

ועל כן כאשר התרחש הנס על ידי הקב"ה, רצו חכמי הדור ההוא לראות מי באמת הצטער על ביטול התורה והמצוות ומי לא, ומעתה אילו היו מתקנים משתה ושמחה, היו הכל שמחים ולא היה ניכר מי שמח על ביטול הגזירה, ומי אינו שמח על ביטול הגזירה אלא חפץ לשמח עצמו במיני מאכל ומשתה שלא לשם שמים, על כן תיקנו חז"ל רק הלל והודאה, ומי שהתאמץ בכל כוחו להודות ולהלל, גלוי וידוע שהצטער על הגזירה ושמח בביטולה. אך בפורים שהיה בו הצלה מחיים למוות, ממילא כולם שמחים באמת על עיקר הנס, לכן תקנו בו שמחה ומשתה.

"וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום" (מ"א, ט)

נשאלתי מאת ידידנו החשוב וידיד ישיבתנו מוכה הרבים רבי ראובן חקשוויין שליט"א שהלשון חטאי מורה על רבים, חטאים הרבה, וקשה שהלא לא חטא שר המשקים אלא חטא אחד לפרעה בלבד וכמו שפירש רש"י (מ' א') שנמצא זכוב בכוס שהשקה לפני פרעה?

תירוץ א'

הוא מותיב לה והוא מפרק לה על פי מה שפירש מרנא ורבנא מאור הגולה רבינו יוסף חיים זצוקל"ה ששר המשקים והאופים חטאו בעוון הזנות ולמען שלא יוכפש שמו של פרעה ומלכותו לכן מצא להם עילה שחטאו כביכול במלאכת עבודתם לשרתו. ולפי זה מיושב מה שאמר חטאי בלשון רבים, דחטא גם בעוון הזנות ומסתמא כפה פעמים, וחטא גם בהגישו לפני פרעה כוס וזכוב בתוכו.

תירוץ ב'

נראה עוד לבאר ששר המשקים חטא כמה חטאים, לפי שלא הזכיר לפני פרעה על היותו של נער עברי זה בבית האסורים, כי מלבד שיוסף הטיב עימו וביקשו שיזכירו לפני המלך, ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו, הרי חטא עוד בזה גם כלפי פרעה שהעלים ממנו דבר זה שיש נער נבון וחכם כזה בבית האסורים, אשר לא נודע כמותו בכל ארץ מצרים, שוב מצאתי שכן תירץ המהר"ק? (רבינו יוסף קולון ז"ל) בפרשתו והאברבנל (עמ' שצ"א) והגאון רבי משה דוד וואלי זצ"ל תלמיד הרמח"ל בספרו אור עולם (עה"ת עמ' תר"א).

תירוץ ג'

מצאתי במדרש רבה (פ"ט ז') "וידבר שר המשקים", אמר לו שני חטאים יש בידי, אחת שלא עשיתי ליוסף טובה והזכרתיו לפניך, ואחת שראיתיך מצטער על פתרונו של חלום ולא גליתי לך עליו שהיה יודע פתרונו. ומבואר שאכן חטא אחד היה על שחטא כלפי יוסף כמו שנתבאר, וחטא נוסף על שחטא כלפי פרעה. ולדברי המדרש אין חטאו חוזר כלל על מה שחטא מתחילה לפרעה בהגישו לפניו כוס שתיה, דבא להזכיר חטאים שלא ידועים לפני פרעה.

תירוץ ד'

בספר שמן אפרסמון להגאון רבי יעקב טעננבוים זצ"ל (לפני יותר ממאה שנה, דף ל') מתרץ על פי מה שדרשו חז"ל במד"ר (פ' פ"ח) "ויהי אחר הדברים האלה חטאו" וגו', רבנן אמרו שר המשקים זכוב נמצא בכוסו, שר האופים צרור נמצא בקערה שלו, והיינו שחטאו בשימוש אדוניהם, רבי אביתר אמר בקשו להזדוג לבתו של מלך, נאמר כאן חטאו ונאמר להלן ואיך אעשה וגו' וחטאתי לאלהים. וביאר דנראה לומר שרבנן ור' אביתר שניהם כיוונו על קוטב האמת ואלו ואלו דברי אלהים חיים, ובאמת חטאו בשני דברים שנמצא זכוב כדברי רבנן, ונחשד גם כן בבת מלך כדברי ר' אביתר.

ועל דרך מה שדרשו חז"ל במסכת מגילה (טו:): בכמה אופנים למה הזמינה אסתר את המן למשתה, וכל חכם נתן טעם אחר, ומצינו בגמרא אחד עשר שיטות, ומצא רבה בר אבוב את אליהו הנביא, אמר לו כאיזה טעם ראתה אסתר ועשתה? נענה אליהו והשיבו ככולהו תנאי וככולהו אמוראי. ועל כן כך יש לומר גם כאן, שרבנן ור' אביתר שניהם כאחד כיוונו על האמת, שנמצא זכוב וגם נחשד בבת המלך, ולכן אמר את חטאי, לשון רבים.

ויש להוסיף בזה מה שמצינו בגיטין (ו:): דאמרינן דר' אביתר גברא רבה דאסכים מריה על ידיה גבי פילגש בגבעה שדרש "ותזנה עליו פילגשו" (שופטים י"ט) ר' אביתר אמר זכוב מצא לה, ר' יונתן אמר נימא מצא לה, ומצא ר' אביתר לאלהיה וקא"ל שהקב"ה עוסק עתה בסוגיא זו ואומר אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר, ואלו ואלו דברי אלהים חיים.

תירוץ ה'

בספר נרות יהושע (בפרשתן עמ' פ"א) מתרץ ששר המשקים אחר את חטאי אני מזכיר היום בלשון רבים, לפי שבא עתה לשבח את חכמתו של נער עברי, יותר מכל חכמי וחרטומי מצרים, ומבזה בזה את חכמי מצרים וחרטומיה, לכן אמר בלשון סליחה והתנצלות.

יומא טבא לרבנן

חופיע בס"ד הספר החדש
"כרם יוסף" – קידושין

[מדף ב. עד יג: ומדף מא. עד מג:]

הספר שהעידו עליו רבותינו

הגאונים ראשי הישיבות:

"חיבור זה נותן

מתיקות ועריבות

בתורה ופ"פ

התלמידים"

הספר היחיד

שמביא על כל קושיה

מערכה של תירוצים!

עריכה נאה ומשובחת,

והכל בשפה ברורה ונעימה!

מחיר מיוחד לרגל הוצאת הספר!

ניתן להשיג, בירושלים:

"יפה נוף" צומת בר אילן, "ספר

הספרים" צומת בר אילן, "הפצת ספרי

קודש" רח' דוד 1 ש. הבוכרים.

"אור החיים סנטר" מאה שערים.

בני ברק:

משפ' שבתאי, ר' עקיבא 44 פינת הרב

קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (7)

באינטרנט.

ביתר:

משפ' סימן טוב, בן זכאי 7 - 02-5808831

קרית ספר:

משפ' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג,

052-7606856

טבריה:

צרכנית הרמבי"ם, טבור הארץ 26.

נקודות מכירה נוספות בכל

רחבי הארץ, לבירורים והזמנות:

054-84-60007/8 או 02-5373570

לרגל ימי החנוכה ינתן מחיר

מיוחד בקניה מרוכזת לרגל

אבות ובנים וכדומה

עץ חיים היא למחזיקים בה
ותומכיה מאושר

גיליון "אשכול יוסף" מופץ בכל רחבי הארץ

יו"ל לזיכוי אלפים על ידי האחים היקרים

מר גדעון ואהרן גיסיים הי"ו

לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם

להם ולכל בני ביתם

מוקדש לעילוי נשמות הוריהם היקרים

סאלם אליה בן מסעודה ז"ל

ונוריה בת גורג'יה ע"ה,

ת.נ.צ.ב.ה.

לרגל ימי החנוכה הגנו לבשרכם כי

הופיע בס"ד ספר הספרים על

מרן רבינו עובדיה יוסף "שלחבת יוסף חי"

שוחררי ואוהבי התורה הביאו ברקה לביתכם!

סובב על כל פרשיות התורה

רעיון מיוחד ולצידו באותו עניין פרק מרתק מחיי רבינו

בין הפרקים: ענוותנותו / מידותיו / זהירותו בכבוד ת"ח / זהירותו בכבוד אשתו / אהבתו לתורה, שקיעותו בתורה / התמדתו בימי בחרותו / בימי מלכותו / גודל עיונו ובקיאותו, / יראתו, מידת האמת שבו / אצילותו / התנזרותו מכסף / בריחתו מכבוד / מלחמתו בבתי משפט, פועלו להניח ילדי ישראל / שתדלנותו להקמת עולם התורה בדורנו / פועלו לטהרת ישראל, חכמתו ותבונתו / כח השפעתו / מהפכותיו הרוחניות / הצלחתו בכל מעשיו / ועוד 32 פרקים!

מאות סיפורים, עובדות והנהגות שטרם ידועים... 54 פרקים! 700 עמודים!

להשיג ברשתות הספרים: "אור החיים" ו"יפה נוף" בכל רחבי הארץ

י-ם: ספר הספרים צומת בר אילן, הפצת ספרי קודש רח' דוד 1 ש. הבוכרים, בצלאל ספרים,

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, אור החיים סנטר מאה שערים,

ב"ב: משפ' שבתאי רח' ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 תל אביב: משפ' סימן טוב, רח' אלוף משה בריל 22, 077-7812812

ביתר: משפחת סימן טוב, רחוב בן זכאי 7 - 02-5808831 קרית ספר: משפ' שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856

אשדוד: משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877 טבריה: צרכנית הרמב"ם ליד השטבילד, טבור הארץ 26.

נתניה: משפ' ארביב, הפורצים 10/2, אשקלון: "מוריה" רח' העבודה 28 חולל: בעינגלאיזן

מחיר מיוחד לכבוד מרן!

עשרות נקודות מכירה נוספות בכל רחבי הארץ - 054-84-60007/8 או: 02-5373570

מתוך הסכמת הגאון הגדול הראש"ל רבי יצחק יוסף שליט"א:

**"החידושים על הפרשיות ראויים
לאומרן על שולחן שבת, ויחד עם זאת
להזכיר את זכרו של מרן מתוך אותן
המערכות שכתב המחבר..."**

מתוך הסכמת הגאון הגדול רבי משה צדקה שליט"א, ר"י "פורת יוסף"

**"ויש בזה חיזוק גדול, ודבר
גדול הוא, ובודאי יש מזה נחת
רוח גדולה למרן..."**